

Nr 44

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om allmän arbetsgivaravgift, m. m. jämte motioner.

Propositionen

I proposition nr 1968: 77 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att *dels* anta därvid fogade förslag till

- 1) förordning om allmän arbetsgivaravgift,
- 2) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),
- 3) förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt,
- 4) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272),

dels med godkännande av de riktlinjer för statsbidrag för allmän arbetsgivaravgift vid statsunderstödd verksamhet, som förordats i propositionen, bemyndiga Kungl. Maj:t att besluta om erforderliga ändringar i statsbidragsförfattningarna.

Propositionen har, såvitt avser statsbidrag för allmän arbetsgivaravgift vid statsunderstödd verksamhet, hänvisats till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

I propositionen sammanfattas dess huvudsakliga innehåll sålunda.

I propositionen föreslås att arbetsgivare skall erlägga allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande 1 % av utgivna löner i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om vem som är arbetsgivare ansluter förslaget till arbetsgivarbegreppet inom socialförsäkringen. Vidare föreslås att fysisk person som haft inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom skall erlägga allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande 1 % av denna sin inkomst i den mån arbetsgivare inte skall erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten. I fråga om debitering och uppbörd skall i stort gälla vad som föreskrivits beträffande avgifter till sjukförsäkring och till försäk-

ring för tilläggspension. Det föreslås att avgiften skall utgå för löner som utges fr. o. m. den 1 januari 1969 och på inkomster som upptas till beskattning vid 1970 och senare års taxeringar.

Författningsförslagen har följande lydelse.

Förslag
till
Förordning
om allmän arbetsgivaravgift

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Allmän arbetsgivaravgift erlägges för varje år till staten enligt denna förordning.

2 §.

Arbetsgivare erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande en procent av summan av vad arbetsgivaren utgivit under året som lön till arbetstagare i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. I fråga om sådan arbetstagare hos redare som avses i 1 § första stycket förordningen den 16 maj 1958 (nr 295) om sjömansskatt beräknas dock allmän arbetsgivaravgift efter den lägre procentsats som Konungen fastställer med motsvarande tillämpning av 2 § andra stycket förordningen den 18 december 1959 (nr 555) angående redares avgifter i vissa fall enligt lagen om allmän försäkring.

Vid beräkningen av avgiften tages icke hänsyn till arbetstagare, vars lön under året understigit trehundra kronor, eller arbetstagare, som ej är obligatoriskt försäkrad enligt lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring, eller till fall, som avses i 3 kap. 2 § andra stycket sista punkten lagen den 25 maj 1962 (nr 381) om allmän försäkring.

3 §.

Med arbetsgivare avses i denna förordning den som enligt 19 kap. 1 § lagen om allmän försäkring skall erlägga avgift till sjukförsäkring.

4 §.

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande en procent av sådan inkomst.

Till grund för beräkning av inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet under visst år skall läggas den avgiftsskyldiges taxering till statlig inkomstskatt avseende nämnda år. Avser taxering beskattningsår som ej samman-

faller med kalenderår, skall inkomsten under beskattningsåret anses hava åtnjutits under det kalenderår som närmast föregått taxeringsåret.

Har inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet icke uppgått till femhundra kronor för år tages den ej i beräkning.

5 §.

I fråga om allmän arbetsgivaravgift enligt 2 § äger förordningen den 18 december 1959 (nr 552) angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., motsvarande tillämpning utom såvitt avser 39—42 och 44 §§.

6 §.

I fråga om beräkning av underlag för allmän arbetsgivaravgift enligt 4 § äger förordningen den 18 december 1959 (nr 551) angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring motsvarande tillämpning. Sådan allmän arbetsgivaravgift påföres i helt antal kronor, varvid öretal bortfaller. Avgift under tio kronor uttages icke. Om debitering och uppbörd av allmän arbetsgivaravgift enligt 4 § gäller i övrigt uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).

7 §.

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och äger tillämpning på löner som utgives från och med den 1 januari 1969 och på inkomster som upptages till beskattning vid 1970 och senare års taxeringar. Inkomster som hänför sig till tiden före den 1 januari 1969 inräknas dock icke i avgiftsunderlaget. För avgift enligt 2 § beräknas för åren 1969 och 1970 preliminär avgift särskilt med ledning av arbetsgivaravgift, som enligt 5 § förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., avlämnats för åren 1967 respektive 1968, och med tillämpning i övrigt av bestämmelserna i samma förordning. Sådan preliminär avgift påföres räkning enligt 27 § samma förordning, när 17 § förordningen ej är tillämplig.

Förslag

till

Lag

om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 35 § 1 mom., 46 § 2 mom. och 53 § 1 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

35 §.

1 m o m. Till intäkt — — — — — av kapital.

Till intäkt av tillfällig förvärvs- verksamhet räknas även lotterivinst, som icke är frikallad från beskattning enligt 19 §, och belopp, som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven folkpensionsavgift, tilläggspensionsavgift eller sjukförsäkringsavgift, i den mån beloppet påverkat storleken av avdrag enligt 46 § 2 mom. som åtnjutits vid tidigare års taxering.

Till intäkt av tillfällig förvärvs- verksamhet räknas även lotterivinst, som icke är frikallad från beskattning enligt 19 §, och belopp, som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven folkpensionsavgift, tilläggspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift eller allmän arbetsgivaravgift, i den mån beloppet påverkat storleken av avdrag enligt 46 § 2 mom. som åtnjutits vid tidigare års taxering.

Till intäkt — — — avyttring (r e a l i s a t i o n s v i n s t).

46 §.

2 m o m. I hemortskommunen — — — omyndiga barn;

3) för dels sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej

3) för dels sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är, dels ock premier och andra avgifter, som skattskyldig erlagt för försäkringar av följande slag, vilka ägas av honom själv eller, i förekommande fall, hans make eller hans omyndiga barn, nämligen kapitalförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt sådan sjuk- eller olycksfallsförsäkring, därunder inbegripen avgift till sjukkassa för begravningshjälp, som ej avses i 33 § och som ej utgör

¹ Senaste lydelse av 35 § 1 mom. se 1967: 748, av 46 § 2 mom. se 1967: 628 samt av 53 § 1 mom. se 1967: 546.

(Nuvarande lydelse)

utgör sjukförsäkring enligt 2—4 kap. lagen om allmän försäkring; samt

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg från barnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendeman utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 16 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 1 000 kronor för varje barn.

(Föreslagen lydelse)

sjukförsäkring enligt 2—4 kap. lagen om allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg från barnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendeman utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 16 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 1 000 kronor för varje barn;

5) för sådan avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift, som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår varom fråga är.

Har skattskyldig — — — — — eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig — — — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — — — 18 år.

53 §.

1 m o m. Skyldighet att — — — — — rörelse; samt

för belopp som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven folkpensionsavgift, tilläggsavgift eller sjukförsäkringsavgift i den mån beloppet påverkat storleken av avdrag enligt 46 § 2 mom., som åtnjutits vid tidigare års taxeringar;

för belopp som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven folkpensionsavgift, tilläggsavgift, sjukförsäkringsavgift eller allmän arbetsgivaravgift i den mån beloppet påverkat storleken av avdrag enligt 46 § 2 mom., som åtnjutits vid tidigare års taxeringar;

b) staten: — — — — — eller rörelse.

Riksskattenämnden må, — — — — — icke föras.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Förordning
angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947
(nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

1 m o m. Från sammanlagda — — — — — eller lotterivinst; sådan allmän kommunalskatt och, i den mån avdrag icke åtnjutes enligt nästföljande stycke, tilläggspensionsavgift som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår, varom fråga är.

sådan allmän kommunalskatt samt, i den mån avdrag icke åtnjutes enligt nästföljande stycke, tilläggspensionsavgift och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår, varom fråga är.

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, för tilläggspensionsavgifter samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring ävensom för underhåll åt ej hemmavarande barn under 16 år, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, för tilläggspensionsavgifter och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring ävensom för underhåll åt ej hemmavarande barn under 16 år, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

Avdrag enligt — — — — — 6 § 3 mom.

Har sådan — — — — — i fråga.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 4 § 1 mom. se 1968: 88.

Förslag
till
Förordning
om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

Härigenom förordnas, att 1 §, 3 § 1 mom. och 27 § 3 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Med skatt förstås i denna förordning, där icke annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhets-skatt, utskiftningsskatt, ersättnings-skatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgifter, folkpensionsavgifter enligt lagen om finansiering av folkpensioneringen, tilläggs-pensionsavgifter enligt 19 kap. 3 § lagen om allmän försäkring, sjukförsäkringsavgifter enligt 19 kap. 2 § sistnämnda lag, arbetsgivaravgifter enligt 17 § förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., sådana byggnads-forskningsavgifter enligt förordningen angående byggnadsforskningsavgift vilka icke uppbäras av riksförsäkringsverket, ävensom annuiter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor.

Med skatt förstås i denna förordning, där icke annat anges, statlig inkomstskatt, statlig förmögenhets-skatt, utskiftningsskatt, ersättnings-skatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgifter, folkpensionsavgifter enligt lagen om finansiering av folkpensioneringen, tilläggs-pensionsavgifter enligt 19 kap. 3 § lagen om allmän försäkring, sjukförsäkringsavgifter enligt 19 kap. 2 § sistnämnda lag, arbetsgivaravgifter enligt 17 § förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., sådana *avgifter enligt förordningen om allmän arbetsgivaravgift och byggnadsforskningsavgifter* enligt förordningen angående byggnadsforskningsavgift vilka icke uppbäras av riksförsäkringsverket, ävensom annuiter å avdikningslån och å förskott för avlösning av frälseräntor.

Kungl. Maj:t ————— föreskriften avses.

3 §.

1 m o m. I den omfattning nedan anges skall skattskyldig i kommun, där han kan antagas bli påförd slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året näst efter inkomst-året, utgöra preliminär skatt med be-

1 m o m. I den omfattning nedan anges skall skattskyldig i kommun, där han kan antagas bli påförd slutlig skatt enligt den årliga taxeringen året näst efter inkomst-året, utgöra preliminär skatt med belopp,

¹ Omtryckt 1967: 625.

(Nuvarande lydelse)

lopp, vilket så nära som möjligt kan antagas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, folkpensionsavgift, tilläggsavgift, sjukförsäkringsavgift, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel.

(Föreslagen lydelse)

vilket så nära som möjligt kan antagas motsvara i den slutliga skatten ingående statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, folkpensionsavgift, tilläggsavgift, sjukförsäkringsavgift, avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel.

27 §.

3 m o m. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som enligt 2 mom. skall gottskrivas honom, med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, skall den skattskyldige till statsverket erlägga ränta med nio procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömning av om och med vilket belopp ränta skall utgå, skall i den slutliga skatten icke inräknas utskiftningskatt, ersättningskatt eller i 1 § omförmälda avgifter eller annuiteter med undantag av folkpensionsavgift, tilläggsavgift och sjukförsäkringsavgift, ej heller skall i den preliminära skatten inräknas sådan i 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomståret.

Har slutlig — — — — — första stycket.

Bestämmelserna i — — — — — detta momeni.

3 m o m. Överstiger skattskyldigs slutliga skatt den preliminära skatt, som enligt 2 mom. skall gottskrivas honom, med minst en femtedel av den slutliga skatten eller med minst tiotusen kronor, skall den skattskyldige till statsverket erlägga ränta med nio procent, för en beräknad tid av ett år, å den del av det överskjutande beloppet, som överstiger ettusen kronor; dock att det belopp, varå ränta sålunda skall beräknas, skall avrundas till närmast lägre hundratal kronor. Vid bedömning av om och med vilket belopp ränta skall utgå, skall i den slutliga skatten icke inräknas utskiftningskatt, ersättningskatt, skogsvårdsavgift, arbetsgivaravgift, byggnadsforskningsavgift, avgift enligt 2 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift samt annuiteter, ej heller skall i den preliminära skatten inräknas sådan i 2 mom. under 3) omförmäld preliminär skatt, som erlagts efter den 30 april året näst efter inkomståret.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen återfinns på nedan angivna sidor i propositionen.

Allmänt, s. 9

Arbetsgivares avgifter, s. 10—11

Egenavgifter, s. 11—13

Avdragsrätten vid inkomstbeskattningen, s. 13

Debitering, uppbörd och besvär, s. 13—16

Ikraftträdandebestämmelser m. m., s. 16—18

Motionerna

Yrkanden

Med anledning av propositionen har väckts följande motioner:

1) de likalydande motionerna I: 871 av herrar *Bengtson* och *Dahlén* samt II: 1131 av herrar *Wedén* och *Hedlund*, i vilka hemställts, att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1968: 77 angående allmän arbetsgivaravgift

A) beslutar att med hänsyn till nuvarande budgetläge godta en allmän arbetsgivaravgift med det i propositionen angivna syftet;

B) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär

a) att förslag senare framläggs för riksdagen om sådan tidpunkt för den allmänna arbetsgivaravgiftens ikraftträdande, att ogynnsamma konsekvenser för konjunkturutvecklingen och därmed sysselsättningen inte uppkommer,

b) att i avvaktan härpå förutsättningslös prövning vidtas av möjligheterna att lindra belastningen för de mindre företagens ofta arbetskraftsintensiva produktion,

c) att förslag framläggs för riksdagen angående förenkling av administrationen för avgiftssystemet innefattande bl. a. höjning av den inkomstgräns, under vilken egenavgift för rörelse eller jordbruksfastighet inte skall debiteras, till 2 000 kronor;

2) de likalydande motionerna I: 872 av herrar *Bengtson* och *Tistad* samt II: 1128 av fru *Fränkel* och herr *Thylén*, i vilka hemställts, att riksdagen beslutar att allmän arbetsgivaravgift inte skall utgå på lön i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad till sådan arbetstagare hos redare, som avses i 1 § första stycket förordningen den 16 maj 1958 (nr 295) om sjömansskatt och att vederbörande utskott utarbetar förslag till härför erforderlig författningstext;

3) de likalydande motionerna I: 873 av herr *Enarsson* och II: 1129 av herr *Nordgren m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen beslutar att allmän arbetsgivaravgift (egenavgift) inte skall erläggas av fysisk person som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom och att vederbörande utskott utarbetar förslag till erforderlig författningstext;

4) de likalydande motionerna I: 874 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 1127

av herr *Bohman m. fl.*, i vilka hemställts, att riksdagen — med avslag på förslaget till ikraftträdandebestämmelser i propositionen 1968: 77 — i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer

a) att Kungl. Maj:t förelägger riksdagen förslag om ikraftträdande av nämnda förordning först vid tidpunkt då konjunkturutvecklingen och samsättningsituationen kan göra arbetsgivaravgiften motiverad,

b) att Kungl. Maj:t företar en översyn av förordningens bestämmelser rörande egenavgiften i syfte att undanröja de med denna förenade olägenheterna;

5) de likalydande motionerna I: 876 av fröken *Stenberg* och herr *Lidgard* samt II: 1130 av herrarna *Oskarson* och *Nordstrandh*, i vilka hemställts, att riksdagen vid behandling av propositionen 1968: 77 beslutar att ideella organisationer skall vara befriade från skyldighet att erlägga allmän arbetsgivaravgift;

6) motionen I: 875 av herr *Ferdinand Nilsson*, vari hemställts, att riksdagen beslutar avslå propositionen 1968: 77 om allmän arbetsgivaravgift m. m.;

7) motionen I: 877 av herr *Tistad*, vari hemställts, att riksdagen beslutar att skattskyldig vid taxering till statlig och till kommunal inkomstskatt skall äga åtnjuta avdrag med belopp, som påförts honom som egenavgift, förhöjt med 25 procent och att bevillningsutskottet utformar erforderlig författningstext;

8) motionen II: 1132 av herr *Wiklund* i Stockholm, vari hemställts, att riksdagen beslutar från allmän arbetsgivaravgift befria sådana stiftelser och sammanslutningar, som lämnar kostnadsfri service av humanitär art och som är befriade från skyldighet att erlägga statlig inkomstskatt och att vederbörande utskott utformar erforderlig lagtext.

De ovan under 1), 4) och 6) upptagna motionerna har, i vad de avser statsbidrag för allmän arbetsgivaravgift vid statsunderstödd verksamhet, hänvisats till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Motivering

Avslag på propositionen helt eller delvis

I: 875

Med hänsyn till det nuvarande läget inom vårt lands näringsliv och då det även från principiell synpunkt inger starka betänkligheter att införa en allmän arbetsgivaravgift i vårt beskattningssystem bör förslaget inte nu föranleda beslut. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att låta utarbета och senare under innevarande års riksdag framlägga förslag till täckande av statens

medelsbehov, som bättre överensstämmer med föreliggande ekonomiska situation och med behovet att underlätta möjligheter till arbetstillfällen. Därvid bör även beaktas att tillbörlig hänsyn tas till skattebetalarnas bärkraft och försörjningsbörd.

I: 873 och II: 1129

Det är helt otillfredsställande att på det i propositionen föreslagna sättet beskatta vissa grupper såsom jordbrukare, fiskare, hantverkare och i övrigt alla sådana företagare inom t. ex. service-, kommunikations-, turist- och tjänstesektorerna, vilka driver rörelse i annan form än aktiebolag. Arbetsgivaravgift kommer att hårt och orättvist drabba dessa företag, i vilka företagaren själv är verksam och arbetar med ett i företaget nedlagt sparad kapital. Många av dessa företag har redan i dagens ansträngda konjunkturläge stora konkurrenssvårigheter. Den ytterligare belastning av omkostnadskontot som den allmänna arbetsgivaravgiften i förening med övriga redan stora pålagor innebär för såväl anställda som företagare kan medföra att deras existens blir hotad och att vederbörande företagare ser sig nödsakad att begränsa de anställdas antal eller helt upphöra med rörelsen. Detta skulle i ett redan bekymmersamt läge på arbetsmarknaden ytterligare försvåra sysselsättningsmöjligheterna.

Vid bedömningen av egenavgiften bör hänsyn tas till att företagare, som inte driver sin rörelse i aktiebolagsform, försäkringsmässigt anses ha inkomsten från företaget som intäkt av arbete. I verkligheten utgör dock endast en del av denna inkomst en intäkt som är jämförbar med inkomst av anställning. Den andra delen av inkomsten härrör från i företaget insatt kapital, som för det fall det skulle vara insatt på bank inte skulle beläggas med allmän arbetsgivaravgift. Flertalet av de företagare som berörs av egenavgiften saknar erforderligt försäkringsskydd för de ekonomiska svårigheter som kan uppkomma efter en eventuell driftnedläggelse eftersom vederbörande i regel lagt ned hela sitt sparade kapital i företaget.

Ikraftträdandet

I: 874 och II: 1127

Det är nu mer än någonsin nödvändigt att ett näringsvänligare klimat skapas, bl. a. genom att de hinder för näringslivet som har sin grund i den hittillsvarande ekonomiska politiken avlägsnas och ersätts med åtgärder som verkar i positiv riktning. Inte minst gäller detta på beskattningens område.

Liknande synpunkter har framförts av LO. I sin bedömning (11 mars 1968) av den ekonomiska politiken och utsikterna för 1968 kommer sålunda LO fram till att »bedömningen i årets budget av den internationella konjunkturutvecklingen är något för optimistisk. Det finns knappast någon anledning att vänta någon förbättring av sysselsättningsläget, snarare då en ytter-

ligare försämring.» I dagarna har vidare LO:s ordförande Arne Geijer som en åtgärd för att stimulera sysselsättningen rekommenderat en avveckling av investeringsavgiften.

Hur allvarlig situationen på sysselsättningsområdet är framgår av arbetsmarknadsstyrelsens statistik för året. De officiella siffrorna är för januari och februari 64 413 resp. 53 512. Därtill bör emellertid läggas antalet av dem som förlorat sin egentliga sysselsättning men erhållit hjälp av AMS via beredskaps- eller arkivarbeten eller genom s. k. arbetsmarknadsutbildning (s. k. omskolningskurser). Sammanlagt uppgår dessa till 53 569 resp. 63 606, varför det totala antalet blir 117 982 resp. 117 118. En jämförelse med de tre svåraste åren under 1930-talet utvisar följande:

	Antalet hjälpssökande	Antalet hjälpta (reserv- och be- redskapsarbeten, kurser, kontant- understöd)	Återstående antal
1932	113 900	59 900	54 000
1933	164 100	105 100	59 000
1934	114 800	79 400	35 400
Januari 1968	117 982	53 569	64 413
Februari 1968	117 118	63 606	53 512

Det bör beaktas att 1930-talets siffror avser årsmedeltal, medan 1968 års siffror avser månader då arbetslösheten normalt är högst. Det är vidare så att ca 85 % av de för 1968 »ej hjälpta» är anslutna till de inom fackförbunden uppbyggda arbetslöshetskassorna, till vilka även statsbidrag utgår. Över huvud taget är naturligtvis också samhällets resurser att på ett effektivt sätt bistå de oförvällat arbetslösa väsentligt större och metoderna härför väsentligt bättre än under 1930-talet. Även med beaktande av allt detta är jämförelsen mycket talande. Av de svåra åren på 1930-talet är det endast 1933 som visar ett högre antal »hjälpssökande» än januari och februari månader 1968.

Införandet av en allmän arbetsgivaravgift kommer att direkt öka företagets omkostnader. Ökningen blir större ju fler anställda företaget har. Eftersom det ligger i varje företags intresse att söka hålla sina kostnader så låga som möjligt skapas genom löneskatten ett incitament att minska antalet anställda. Det kan härvid bli fråga om att avstå från verksamhet som är minst lönsam eller att genom investeringar göra viss arbetskraft obehövlig. Tendensen till sådan — på längre sikt i och för sig önskvärd — rationalisering förstärks i och med att den i omsen inbyggda investeringsavgiften avskaffas.

Efter hand torde löneskatten komma att övervältras. Beträffande konkurrensskyddade företag torde övervältringen komma att ske via prishöjningen. För företag, vilkas priser bestäms av den internationella marknaden, kan övervältringen rikta sig mot t. ex. lönerna, särskilt i ett läge där en arbetstidsförkortning pågår.

I en konjunktur med överfull sysselsättning kan en löneskatt uppenbarligen vara motiverad som ett medel att söka skapa balans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft. I dagens läge, med dess mycket betydande arbetslöshet och risk för en ganska lång period av dämpad konjunktur, är löneskatten direkt olämplig. Vad som nu behövs är åtgärder som kan öka sysselsättningen, inte sådana som ökar arbetslösheten. Man måste hålla i minnet den sedan länge pågående betydande ökningen av svenska företags omkostnader, i första hand på grund av inflationen och det allmänna kompensationsstänkandet, i andra hand genom de ökade och ökande arbetsgivaravgifterna för sjukförsäkring och ATP. Dessa stigande omkostnader är en väsentlig skuld till de alltför många företagsnedläggningar och avskedanden som ägt rum under senare år. Löneskatten skulle accentuera dessa förhållanden, inte minst därför att den skulle försämra våra företags konkurrenskraft gentemot utländska företag. Exporten skulle försvagas och importen underlättas. Utöver det att svensk produktion skulle få ytterligare avsättningssvårigheter skulle sålunda strävandena att förbättra vår handelsbalans undergrävas.

Med den ovisshet rörande konjunkturutvecklingen, som måste råda även bland dem som ser mer optimistiskt på den närmaste framtiden, är det över huvud taget olämpligt att fatta beslut rörande en skatteform av den typ löneskatten representerar så långt före den tidpunkt då skatten är avsedd att träda i kraft, vilket blir fallet om riksdagen i maj månad i år bifaller propositionen 1968: 77.

Införandet av en löneskatt kan vara motiverat i ett läge med överfull sysselsättning. Måhända kan en godtagbar lösning ligga i att nu anta förslaget till förordning om allmän arbetsgivaravgift utan att därvid besluta om tidpunkten för ikraftträdandet. Löneskatten beräknas i propositionen inbringa 720 milj. kr. på helt år varav ca 240 milj. kr. på budgetåret 1968/69. Ca 20 % härav torde emellertid utgöra löneskatt som skall inbetalas av staten och kommunerna. Återstående belopp är långt mindre än vad som må inrymmas i felräkningsmarginalen för en budget på över 38 miljarder kr. Att i dagens lågkonjunktur öka totalbudgetunderskottet med ifrågavarande belopp kan snarast ha en gynnsam samhällsekonomisk effekt. Om det skulle anses föreligga behov att ta in ett belopp motsvarande vad löneskatten skulle ge under budgetåret bör en justering av skattesatsen för mervärdeskatt ske. Denna skatt, som på grund av sin konstruktion kan ändras när som helst under det löpande budgetåret, är väl lämpad som konjunkturregulator.

I: 871 och II: 1131

Den allmänna arbetsgivaravgiften är avsedd att kompensera staten för dess inkomstbortfall vid övergången till mervärdeskatt och den därav följande avlyftningen av den indirekta skatten på investeringsvaror.

Den föreslagna omläggningen av beskattningen kommer givetvis att påverka såväl samhällsekonomi i dess helhet som olika branscher och företag.

Vilka dessa effekter kommer att bli är dock inte möjligt att mot bakgrund av det material som nu föreligger förutsäga med någon rimlig grad av säkerhet.

Slutsatserna av överväganden angående den allmänna arbetsgivaravgiftens övervältringseffekter i olika tidsperspektiv måste bli ganska obestämda. Mycket tyder på att den allmänna arbetsgivaravgiften leder till ändrade kostnadsrelationer mellan arbete och kapital, varigenom kapitalintensiva företag och branscher torde gynnas på bekostnad av sådana med stor andel arbetskraft. Sannolikheten för en sådan effekt ökar genom det samtidiga borttagandet av omsättningsskatten på investeringsvarorna.

Utvecklingen under de tre senaste månaderna har inte motsagt den konjunkturbedömning som gjordes i de folkpartimotioner (I: 628 och II: 802), vilka väcktes med anledning av prop. 1968: 13 med förslag till förordning om särskilt inestiveringsavdrag. I dessa framhölls bl. a.:

»Med stor sannolikhet kommer första halvåret 1968 att karakteriseras av fortsatt otillfredsställande balans på arbetsmarknaden trots säsongmässig förbättring mot slutet av perioden. För tiden efter halvårsskiftet ökar helt naturligt osäkerheten i bedömningarna, men också där förefaller regeringens bedömning att vara i överkant optimistisk. Med tanke på svårigheterna att bedöma konjunktorens utveckling i tiden redan under nästa budgetårs första hälft bör finanspolitiken planeras med ett starkt inslag av flexibilitet.»

Trots kontinuerligt ökade insatser av selektiv art har den registrerade arbetslösheten varit i stort sett oförändrad under vintermånaderna. En viss säsongmässig uppgång i sysselsättningen kan måhända väntas under den närmaste tiden, men den egentliga konjunkturrella uppgången dröjer fortfarande. Även LO är pessimistisk och anser att det knappast finns anledning att vänta någon förbättring av sysselsättningsläget, snarare en ytterligare försämring.

Eftersom det f. n. inte är möjligt att uttala sig med någon större säkerhet om konjunkturtendenserna vid den tidpunkt då den allmänna arbetsgivaravgiften föreslås träda i kraft, bör Kungl. Maj:t för riksdagen senare framlägga förslag om sådan tidpunkt för den allmänna arbetsgivaravgiftens ikraftträdande att ogynnsamma konsekvenser för konjunkturutvecklingen och därmed sysselsättningen inte uppkommer.

Arbetsgivares avgifter

I: 872 och II: 1128

Sjöfarten har tidigare inte haft att betala allmän varuskatt på sina investeringar. Genom övergången från allmän varuskatt till mervärdeskatt befrias sjöfarten sålunda inte från någon tidigare skattebelastning och statsverket förlorar inte heller motsvarande belopp. Om sjöfarten skulle åläggas att betala den allmänna arbetsgivaravgiften, skulle en ny börda läggas på

denna näringsgren. Detta skulle motverka ett av de viktigaste syftena med övergången till mervärdeskatt.

I detta sammanhang bör beaktas, att viktiga konkurrentländer på sjöfartens område särskilt på senare år infört subsidier, flaggdiskriminering och andra stödåtgärder för de egna handelsflottorna (se t. ex. OECD-dokument MT/65/30 och MT/66/15). Däremot torde det i andra sjöfartsländer inte ha förekommit, att man på senare år lagt någon speciell börda på den egna sjöfartsnäringsgrenen. Även de svenska statsmakterna har under senare år ådagalagt en klar medvetenhet om det hårdnande konkurrensläget.

Detta har tagit sig uttryck bl. a. i en reduktionsregel i den nu framlagda propositionen. Sålunda skall rederierna enligt propositionen erlägga allmän arbetsgivaravgift för ombordanställda efter ett lägre procenttal (för närvarande 0,64 %) än övriga företag. Även med denna reduktionsregel skulle dock sjöfarten åläggas en betydande merkostnad, medan exportnäringarna i övrigt skulle erhålla de avsedda förmånerna.

Lönerna till den på svenska fartyg anställda personalen uppgår till ca 513 milj. kr. per år, vartill kommer värdet av fri kost och logi med ca 46 milj. kr. Lönerna till rederiernas landanställda personal uppgår till ca 136 milj. kr. per år.

Den i och för sig riktiga tanken i propositionen att införa ett specialarrangemang för sjöfarten med dess särskilda förhållanden bör genomföras fullt ut. Även om övergången till mervärdeskatt inte för sjöfarten kan innebära en förbättring av förhållandena, så bör dock inte nettoresultatet vara en belastning med nya kostnader.

I detta sammanhang bör också erinras om de svenska varvens sysselsättningssvårigheter. Inemot 80 procent av de svenska rederiernas beställningar placeras vid svenska varv. Tillsammans med redan föreliggande faktorer skulle den föreslagna arbetsgivaravgiften påverka de svenska rederiernas beställningar av fartyg och därmed också sysselsättningen vid varven.

I: 876 och II: 1130

I prop. 1968: 77 sägs bl. a. »att beträffande frågan om kostnadsansvaret för allmänna arbetsgivaravgifter vid statsunderstödd verksamhet bör gälla att staten bestrider dessa kostnader i de fall statsbidraget avser verksamhet för vilken statlig lönereglering gäller och där staten svarar för huvudparten av avlönings- och pensionskostnader».

Inom vårt land finns ett stort antal ideella organisationer, som antingen helt eller till större delen arbetar med egna medel och endast i mindre utsträckning med statliga bidrag. Som exempel kan nämnas frivilliga studieorganisationer, religiöst orienterade sammanslutningar, de stora personalorganisationerna, politiska partier, frivilliga försvarsorganisationer m. fl. Många av dessa, för att inte säga alla, arbetar under mycket knappa ekonomiska villkor och är huvudsakligen hänvisade till avgifter och bidrag.

Den verksamhet i form av studier och annan fritidssysselsättning som bedrivs inom organisationerna finansieras till stor del med medlems- och kursavgifter, och den föreslagna arbetsgivaravgiften kommer att bli en hård belastning som i hög grad kommer att menligt inverka på organisationernas av alla erkända samhällsnyttiga verksamhet. Utöver studier och utbildning för vuxna bedriver också flertalet av här ifrågavarande organisationer en omfattande ungdomsverksamhet, som syftar till och ger ungdomarna en samhällsbefrämjande och meningsfull sysselsättning.

Statlig lönereglering gäller inte annat än i undantagsfall då arvoden och ersättningar till lärare och ledare för denna verksamhet skall fastställas. I propositionen är uppställt som villkor för att staten skall ikläda sig kostnadsansvaret för arbetsgivaravgiften dels att statlig lönereglering skall gälla och dels att staten skall svara för huvudparten av avlönings- och pensionskostnaderna. Även i de fall då staten med hänsyn till statsbidragets omfattning förutsätts lämna bidrag till täckande av kostnaderna för allmän arbetsgivaravgift, kommer detta att ske endast till viss del. Återstoden måste täckas av medel som organisationen själv har att anskaffa. På så sätt kommer den allmänna arbetsgivaravgiften att direkt verka hämmande och begränsande på frivilligorganisationernas arbetsinsatser. Gränsdragningsproblem kan uppstå, men de här berörda organisationernas samhällsinsatser är av så stort värde att organisationerna inte får tyngas med nya pålagor, som ytterligare begränsar deras verksamhet.

II: 1132

För sådana ideella stiftelser och sammanslutningar, som kostnadsfritt tillhandahåller tjänster för vissa grupper av medborgare och som för finansieringen av sin verksamhet är beroende av gåvor, avkastning av fondmedel och insamlade medel, kommer den allmänna arbetsgivaravgiften att innebära en kostnadsökning, för vilken man uppenbarligen får mycket svårt att få kompensation genom ökade intäkter. Följden kan bli att man måste begränsa de tjänster som man i många fall är tvingad att ge, därför att samhället inte har eller har otillräcklig verksamhet på området i fråga.

Det inkomstbortfall för statsverket som en befrielse från den allmänna arbetsgivaravgiften för här avsedda ideella organisationer skulle medföra torde kunna bli tämligen begränsat men skulle för dessa innebära att de slipper att med säkerligen stora svårigheter och kanske i många fall utan framgång försöka öka sina insamlingar o. d. för att motverka den kostnadsstegring, som utan sådan befrielse måste uppkomma.

Egenavgifter m. m.

I: 877

Avdragsrätten för egenavgift motiveras i propositionen 1968:77 (s. 13) på i huvudsak följande sätt. För arbetsgivare är den allmänna arbetsgivar-

avgiften avdragsgill såsom likställd med lönekostnad. Egenavgiften blir däremot inte avdragsgill enligt nu gällande skattebestämmelser. I underlaget för egenavgiften ingår emellertid avkastningen av det kapital som är nedlagt i förvärvskällan. För inkomst av kapital i skatterättslig mening utgår inte egenavgift. Den kapitalavkastning som ingår i inkomsten av rörelse eller jordbruksfastighet bör därför rätteligen vara fri från egenavgift. För att ernå detta föreslår departementschefen att egenavgiften får dras av vid inkomstbeskattningen.

Departementschefen anser det sålunda inte i och för sig vara berättigat att vid inkomsttaxeringen medge avdrag för egenavgiften till den del den faller på den i inkomsten ingående ersättningen för eget arbete (inkomstens »lönedel»). Den avdragsrätt som departementschefen föreslår har nämligen uteslutande till ändamål att ge kompensation för den del av egenavgiften, som faller på den i inkomsten ingående avkastningen på i förvärvskällan nedlagt kapital (inkomstens »kapitaldel»). Den föreslagna schablonlösningen innebär, att inkomstens »kapitaldel» anses motsvara samma procenttal som marginals-katten. Utgör denna 40 procent, ger schablonen ett rättvist resultat om kapitalavkastningen uppgår till 40 procent av nettoinkomsten i förvärvskällan o. s. v. Denna konstruktion av schablonen är väl riktig så till vida som inkomstens »kapitaldel» i allmänhet torde vara relativt sett större ju högre inkomsten är. Däremot har naturligtvis ökningen inte något som helst samband med skatteprogressionen. I många fall torde den av departementschefen föreslagna schablonen under de förutsättningar varpå den bygger ge en viss överkompensation som i kronor räknad kan vara rätt betydande i högre inkomstlägen.

Departementschefens schablonlösning utgår emellertid från en väsentligt felaktig förutsättning och kan därför inte godtagas i den föreslagna utformningen. Egenavgift bör — som departementschefen föreslagit — i princip utgå endast på inkomstens »lönedel». Däremot bör avgiften på »lönedelen» vara avdragsgill på samma sätt som av arbetsgivare erlagd allmän arbetsgivaravgift. Det är här fråga om en skatt på arbetskraft och inte om en avgift i vedertagen mening. En företagare som lägger ned hela sin arbetskraft i rörelsen bör inte vara sämre ställd än en företagare som inte själv deltar i arbetet utan låter detta helt utföras av anställda. Om en företagare ombildar sitt företag till aktiebolag, blir den allmänna arbetsgivaravgift som utgår på hans lön avdragsgill för bolaget och någon egenavgift utgår inte. Allt detta talar för att den egenavgift, som fysisk person har att erlagga, i princip skall vara avdragsgill.

Den av departementschefen föreslagna schablonen bör därför omkonstrueras, så att avdrag medges *dels* för den egenavgift som belöper på inkomstens »lönedel», *dels* med ett belopp som ger en skattelättnad motsvarande egenavgiften på inkomstens »kapitaldel». I departementschefens schablon är sistnämnda belopp lika med egenavgiftens totalbelopp. Rätteligen

skulle detta avdragsbelopp uppräknas med egenavgiften på »lönedelen» enligt en fallande skala. Vid en marginals katt av 35 procent skulle egenavgiften uppräknas med 65 procent, vid 50 procents marginals katt med 50 procent och vid 60 procents marginals katt med 40 procent.

För enkelhetens skull är det emellertid nödvändigt med ett fast uppräkningsstal, som bör bestämmas i första hand med hänsyn till förhållandena i de högre inkomstlägena. Uppräkningsstalet bör därför sättas relativt lågt, förslagsvis till 25 %.

I: 871 och II: 1131

Departementschefen har inte gått tillräckligt långt vid bestämning av nedre gränsen för beräkning av allmän arbetsgivaravgift för att undvika onödigt administrativt arbete. För inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet har departementschefen stannat för 500 kr. per år, vilket således skulle betyda en avgift på 5 kr. I förslaget till förordning uttalas dessutom, att avgift under 10 kr. inte skall uttas. Ytterligare administrativa lättnader bör eftersträvas bl. a. genom höjning av den nedre beloppsgränsen till 2 000 kr. per år.

I: 874 och II: 1127

Motiveringen för den allmänna arbetsgivaravgift som erläggs av arbetsgivaren är att någon skatt på investeringsvaror inte uttas vid en mervärdeskatt, vilket är fallet vid oms. För egenavgiften kan i allmänhet inte ens formellt anges något sådant skäl.

Löneskatten beräknas i förhållande till utgivna löner — alltså ersättning för utfört arbete. Egenavgiften däremot utgår i förhållande till inkomsten av förvärvskälla — jordbruksfastighet eller rörelse. Till en del har denna inkomst sin grund i utfört arbete, medan den till annan del kan härröra från kapital som nedlagts i förvärvskällan. Egenavgiften drabbar följaktligen i princip hårdare än löneskatten.

Löneskatten utgör liksom egenavgiften omkostnad i en förvärvskälla. Medan emellertid löneskatten kan nedbringas genom rationalisering och åtföljande minskning av arbetsstyrkan står ingen sådan möjlighet öppen beträffande egenavgiften.

Egenavgiften skulle sålunda närmast få karaktären av en speciell skatt på förvärvskällorna jordbruksfastighet och rörelse. De mindre enheterna skulle därvid komma att drabbas förhållandevis hårdast.

Ett bifall till yrkandet om att förordningen skall träda i kraft vid en senare tidpunkt än den 1 januari 1969 skulle möjliggöra fortsatta överväganden och eventuella utredningar i syfte att undanröja de olägenheter som är förenade med egenavgiften.

Särskilt yrkande

I: 871 och II: 1131

Den stora övervikten för mindre företag inom de arbetskraftsintensiva näringarna — i. ex. inom service och handel — torde medföra, att många mindre företag missgynnas genom införandet av en allmän arbetsgivaravgift. Därför bör innan beslut fattas om tidpunkt för förordningens ikraftträdande en förutsättningslös prövning vidtas av möjligheterna att lindra belastningen för de mindre företagens ofta arbetskraftsintensiva produktion.

Utskottet

Det i den förevarande propositionen framlagda förslaget om allmän arbetsgivaravgift är att betrakta som en integrerande del i en större skattereform, som i övrigt omfattar den i prop. 1968: 100 föreslagna övergången från allmän varuskatt till mervärdeskatt. Redan i årets finansplan anförde chefen för finansdepartementet att det skattebortfall, som mervärdeskatte-reformen medför, genom att näringslivets investeringar blir befriade från sådan skatt, borde kompenseras genom en allmän arbetsgivaravgift.

Förslaget i propositionen innebär att allmän arbetsgivaravgift om 1 % skall erläggas av arbetsgivare och av fysisk person som haft inkomst av här i riket bedriven rörelse eller av här belägen jordbruksfastighet som han själv brukar. Underlag för beräkning av arbetsgivares avgift skall vara utgivna löner i pengar eller naturaförmåner i form av kost eller bostad. Till grund för beräkningen av fysisk persons egenavgift skall läggas inkomsten av jordbruksfastighet och av rörelse, allt i den mån arbetsgivare inte har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten.

Avgiften är avsedd att utgå för löner som utges fr. o. m. den 1 januari 1969 och på inkomster som upptas till beskattning vid 1970 och senare års laxeringar.

Herr Ferdinand Nilsson yrkar i motionen I: 875 avslag på propositionen.

Bevillningsutskottet vill erinra om att allmänna skatteberedningens förslag till nytt skattesystem (SOU 1964: 25), som bl. a. avsåg införande av en mervärdeskatt om 11,5 %, också innefattade ett system för finansiering av vissa förmåner inom socialförsäkringen. Detta system innebar uttagande av såväl en arbetsgivaravgift som en egenavgift, vilka var icke oväsentligt högre än den nu föreslagna avgiften. Skatteberedningens förslag i denna del biträdades av samtliga inom beredningen representerade politiska partier. På grund härav och då utskottet i bet. 1968: 45 enhälligt tillstyrkt en övergång till mervärdeskatt kan utskottet inte biträda avslagsyrkandet i motionen I: 875.

I motionerna I: 871 av herrar Bengtson och Dahlén och II: 1131 av herrar Wedén och Hedlund samt I: 874 av herr Holmberg m. fl. och II: 1127 av herr Bohman m. fl. accepteras i princip förslaget om en arbetsgivaravgift, men med hänsyn till rådande konjunkturen bör lagstiftningen enligt motionärernas mening inte träda i kraft den 1 januari 1969 utan först vid den senare tidpunkt som riksdagen bestämmer.

Övergången från allmän varuskatt till mervärdeskatt har av departementschefen beräknats medföra ett nettoskattebortfall på 740 milj. kr. Härav beräknas enligt uppgift i prop. 1968: 125 300 milj. kr. belöpa på budgetåret 1968/69. Enligt samma proposition förutses ett totalbudgetunderskott för nämnda budgetår på ca 2,7 miljarder kr. En ytterligare försvagning av statsbudgeten kan enligt utskottets mening inte accepteras. En framflyttning av ikraftträdandet när det gäller arbetsgivaravgiften förutsätter därför antingen ett uppskov med införandet också av mervärdeskatten eller att staten erhåller en mot arbetsgivaravgiften svarande inkomstförstärkning genom en höjning av procentsatsen för mervärdeskatten. En sådan höjning bör emellertid enligt utskottets mening inte ske, eftersom den skulle komma att drabba hårdast i de lägre inkomstskikten.

Motionärerna har påtalat att arbetsgivaravgiften kommer att gynna kapitalintensiva företag och branscher på bekostnad av sådana med stor andel arbetskraft och att detta — jämte en konkurrenssnedvridande effekt — kommer att medföra en ytterligare försämring av det redan nu ogynnsamma sysselsättningsläget.

Det är givetvis svårt att exakt förutsäga vilken verkan arbetsgivaravgiften kommer att få. Det förefaller emellertid knappast sannolikt att den i dess nuvarande utformning kan bli särskilt betungande för företagen eller få någon nämnvärd negativ effekt på sysselsättningsläget. Avgiften är av relativt blygsam storleksordning och den skall utgöra en vid taxeringen avdragsgill kostnad. Härtill kommer att företagen — även de arbetskraftsintensiva — efter mervärdeskattens införande är befriade från skatt på investeringsvaror och att avgiften bör kunna verka som en stimulans genom att den premierar företagare som vill driva sin verksamhet rationellt.

På grund härav avstyrker utskottet motionerna I: 871 och II: 1131 samt I: 874 och II: 1127 i nu berörda del. Det anförda innebär att utskottet inte heller kan biträda det särskilda skrivelseyrkandet i förstnämnda båda motioner om en förutsättningslös prövning av möjligheterna att lindra belastningen för mindre, arbetskraftsintensiva företags produktion.

I några motioner har framställts yrkanden om undantag från skyldighet att erlägga arbetsgivaravgift. I motionerna I: 872 av herrar Bengtson och Tistad samt II: 1128 av fru Fränkel och herr Thylén yrkas att allmän arbetsgivaravgift inte skall tas ut på sjömannens löner. Enligt motionerna I: 876 av fröken Stenberg och herr Lidgard samt II: 1130 av herrar Oskarson och Nordstrandh bör ideella organisationer befrias från skyldighet att

erlägga sådan avgift, och herr Wiklund i Stockholm anser i motionen II: 1132 att samma befrielse bör tillkomma ideella organisationer, vilka lämnar kostnadsfri service av humanitär art.

Utskottet har i det föregående som sin mening uttalat, att avgiften i dess nuvarande utformning inte kan anses särskilt betungande för arbetsgivarna. I propositionen har särskild hänsyn tagits till rederinäringens förhållanden. Redare har nämligen enligt förslaget att betala avgift efter den procentsats som Kungl. Maj:t fastställer med tillämpning av 2 § förordningen angående redares avgift i vissa fall enligt lagen om försäkring för allmän tilläggspension. Detta innebär att redarna skall erlägga allmän arbetsgivaravgift efter ett lägre procenttal (f. n. 0,64 %) än övriga företag. Härtill kommer att avgiften blir att anse som en avdragsgill lönekostnad i rederirörelse. Utskottet vill inte bestrida att skäl kan åberopas för att undanta vissa subjekt från skyldighet att erlägga avgift. Det torde emellertid knappast vara möjligt att finna en norm för sådana undantag, som tillgodoser rättvisekravet utan att äventyra syftet med avgiften. Det finns otvivelaktigt åtskilliga subjekt som med samma eller kanske större rätt än rederier och ideella organisationer kan göra gällande att de inte bör åläggas att kompensera staten för ett skattebortfall som uteslutande avser industrins investeringar. Med hänsyn härtill och då undantag är ägnade att komplicera tillämpningen avstyrker utskottet motionerna I: 872 och II: 1128, I: 876 och II: 1130 samt II: 1132.

Som framgår av det föregående skall enligt förslaget i propositionen fysisk person som åtnjutit inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här i riket belägen jordbruksfastighet som brukas av honom erlägga allmän arbetsgivaravgift (»egenavgift») med 1 % av inkomsten, allt i den mån den inte anses som lön och arbetsgivare har att erlägga sådan avgift för inkomsten.

I motionerna I: 873 av herr Enarsson och II: 1129 av herr Nordgren m. fl. yrkas avslag på propositionen i vad den avser förslaget om egenavgift. Enligt motionerna I: 871 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 1131 av herrar Wedén och Hedlund bör i syfte att förenkla tillämpningen av lagstiftningen den inkomstgräns under vilken egenavgift inte skall debiteras höjas till 2 000 kr. I motionerna I: 874 av herr Holmberg m. fl. och II: 1127 av herr Bohman m. fl. begärs översyn av bestämmelserna om egenavgiften i syfte att undanröja de med denna förenade olägenheterna. Motionärerna framhåller att egenavgiften drabbar hårdare än arbetsgivares avgift, eftersom enligt förslaget ingen hänsyn skall tas till det förhållandet att inkomst av jordbruksfastighet och av rörelse till viss del kan härröra från kapital som nedlagts i inkomstkällan. Liknande synpunkter framförs av herr Tistad i motionen I: 877. Han anser att de skattskyldiga — för att erhålla en skattelättnad motsvarande egenavgiften på inkomstens kapitaldel — bör medges avdrag för egenavgift med 125 % av avgiftens belopp.

Vad utskottet anfört i det föregående innebär också ett bemötande av nu berörda yrkanden. Ett slopande av egenavgiften skulle innebära ett icke oväsentligt skattebortfall och därmed strida mot syftet med arbetsgivaravgiften. Utskottet anser sig därför inte kunna biträda yrkandet om avslag på förslaget om egenavgift. Innan närmare erfarenheter vunnits av bestämmelsernas tillämpning i praktiken är det inte heller motiverat att höja inkomstgränsen för egenavgiftsberäkning till 2 000 kr. Utskottet vill erinra om att den gräns på 500 kr. som föreslagits i propositionen skall räknas särskilt för ett vart av de båda inkomstlagen jordbruksfastighet och rörelse och att det avgörande för om egenavgift skall utgå eller ej är att inkomsten inom varje inkomstslag uppgår till 500 kr.

Utskottet har slutligen att ta ställning till de yrkanden som syftar till att bereda de skattskyldiga kompensation för att viss del av egenavgiften kommer att beräknas på inkomst som utgör kapitalavkastning.

Om man anser att egenavgiften — i likhet med arbetsgivares avgift — bör utgöra en i inkomstkällan avdragsgill lönekostnad talar vissa skäl för att egenavgiften bör beräknas efter en annan och lägre procentsats eller att avdrag för densamma bör medges med ett i förhållande till avgiften förhöjt belopp. Att genom en schablonregel generellt medge egenföretagare skattemässig kompensation för egenavgiftens kapitaldel torde emellertid knappast vara motiverat. Det i inkomstkällan nedlagda kapitalet varierar naturligt nog högst avsevärt i olika fall. Effekten av att egenavgiften kommer att beräknas också på kapitalavkastning torde oftast komma att helt elimineras av de möjligheter jordbrukare och rörelseidkare har att — omedelbart eller genom årliga värdeminskningsskattavdrag — skriva av sina tillgångar i inkomstkällan. Utskottet vill i sammanhanget erinra om att man vid beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring låter löneinkomst och företagarinkomst i lika mån ge underlag för pensionsrätt. Man bortser således från att i företagarinkomst normalt ingår förmögenhetsavkastning.

Med det anförda och då en regel om särbehandling av egenavgiften är ägnad att komplicera tillämpningen av lagstiftningen avstyrker utskottet motionerna I: 874 och II: 1127 i nu berörda del samt motionen I: 877.

Mot de delar av propositionen som i det föregående inte upptagits till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran. Dock har utskottet ansett lämpligt att i förtydligande syfte göra ett tillägg till 4 § första stycket i förslaget till förordning om allmän arbetsgivaravgift.

Med åberopande av det anförda hemställer utskottet

A) att riksdagen — med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 77 och med avslag på

a) motionen I: 875, i vad den behandlas av bevillningsutskottet

b) motionerna I: 871 och II: 1131, i vad de behandlas av

bevillningsutskottet och avser yrkande om ikraftträdande vid annan tidpunkt än den 1 januari 1969

c) motionerna I: 873 och II: 1129

d) motionerna I: 874 och II: 1127, i vad de behandlas av bevillningsutskottet och avser yrkande om ikraftträdande vid annan tidpunkt än den 1 januari 1969 —

antar de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning om allmän arbetsgivaravgift med den ändringen att 4 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* be-
tecknade lydelse:

4 §.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande en procent av sådan inkomst.

Fysisk person, som åtnjutit inkomst av annat förvärvsarbete enligt 11 kap. 3 § lagen om allmän försäkring i form av inkomst av här i riket bedriven rörelse eller inkomst av här belägen jordbruksfastighet som brukas av honom, erlägger allmän arbetsgivaravgift med belopp motsvarande en procent av sådan inkomst, *i den mån arbetsgivare icke har att erlägga allmän arbetsgivaravgift för inkomsten enligt 2 § denna förordning.*

Till grund — — — — — föregått taxeringsåret.

Har inkomst — — — — — i beräkning.

2) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

3) förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt

4) förordning om ändring i uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272)

B) att riksdagen avslår

1) motionerna I: 871 och II: 1131, i vad de behandlas av bevillningsutskottet

2) motionerna I: 872 och II: 1128

3) motionerna I: 874 och II: 1127, i vad de behandlas av bevillningsutskottet

4) motionerna I: 876 och II: 1130

5) motionen I: 877

6) motionen II: 1132

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 17 maj 1968

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson (s), Yngve Nilsson (h), Stefanson (fp), Sundin (cp), Wärnberg* (s), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (h), Lundström (fp), Paul Jansson (s) och Arne Pettersson (s); samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås (h), Brandt (s), Vigelsbo (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Forsberg (s), Kristenson* (s), Boo (cp), Carlstein (s), Larsson i Umeå (fp) och Wiklund i Härnösand (s).

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Reservation

av herrar *Yngve Nilsson* (h), *Stefanson* (fp), *Sundin* (cp), *Gösta Jacobsson* (h), *Lundström* (fp), *Magnusson* i Borås (h), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp), herrar *Boo* (cp) och *Larsson* i Umeå (fp), vilka anfört följande:

»Förslaget om införande av en arbetsgivaravgift accepteras i princip i de likalydande motionerna I: 871 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 1131 av herrar Wedén och Hedlund liksom i de likalydande motionerna I: 874 av herr Holmberg m. fl. och II: 1127 av herr Bohman m. fl. Däremot motsätter sig motionärerna ett beslut vid innevarande vårsession rörande tidpunkten för ikraftträdandet. Bakgrunden härtill är det rådande ogynnsamma sysselsättningsläget i vårt land och ovissheten rörande konjunkturutvecklingen under det närmaste året.

Vi delar motionärernas uppfattning att det i nuvarande konjunkturläge skulle vara felaktigt att fastställa tidpunkten för arbetsgivaravgiftens införande. Den löneskatt det här är fråga om är enligt vår mening ägnad att påverka sysselsättningen i negativ riktning och därför olämplig att införa om konjunkturläget är ogynnsamt. Visserligen redovisas i den reviderade finansplanen vissa tecken på en begynnande konjunkturuppgång. Såsom även LO framhållit föreligger dock alltjämt allvarliga risker för sysselsättningen. LO befarar t. o. m. att sysselsättningsläget skall försämrast ytterli-

gare. I detta ovissa tillstånd bör försiktighet iakttas och frågan om arbetsgivaravgiftens ikraftträdande få anstå till en tidpunkt då konjunkturutvecklingen kan bedömas med större säkerhet. Vi föreslår riksdagsskrivelse med yrkande om förslag till ikraftträdande vid sådan lämpligare tidpunkt.

I den mån motionen I: 875 av herr Ferdinand Nilsson ej kan anses besvarad genom vad vi ovan anför, avstyrker vi bifall till denna.

I de likalydande motionerna I: 871 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 1131 av herrar Wedén och Hedlund yrkas vidare, att en förutsättningslös prövning skall vidtas av möjligheterna att lindra belastningen för de mindre företagens ofta arbetskraftsintensiva produktion samt att förslag framläggs för riksdagen angående förenkling av administrationen för avgiftssystemet innefattande bl. a. höjning av den inkomstgräns, under vilken egenavgift för rörelse eller jordbruksfastighet inte skall debiteras, till 2 000 kr. Frågan om egenavgiften tas också upp i de likalydande motionerna I: 873 av herr Enarsson och II: 1129 av herr Nordgren m. fl., vari yrkas att egenavgift ej skall utgå, i de likalydande motionerna I: 874 av herr Holmberg m. fl. och II: 1127 av herr Bohman m. fl., vari hemställs om översyn av bestämmelserna rörande egenavgiften i syfte att undanröja de med denna förenade olägenheterna, samt i motionen I: 877 av herr Tistad, vari hemställs att avdrag vid beskattningen för egenavgift skall medges med avgiftens belopp förhöjt med 25 procent. Slutligen yrkas befrielse från arbetsgivaravgift, vad angår löneförmån som avses i 1 § första stycket förordningen den 16 maj 1958 (nr 295) om sjömansskatt, i de likalydande motionerna I: 872 av herrar Bengtson och Tistad samt II: 1128 av fru Fränkel och herr Thylén, vad angår ideella organisationer i de likalydande motionerna I: 876 av fröken Stenberg och herr Lidgard samt II: 1130 av herrar Oskarson och Nordstrandh och slutligen, vad angår stiftelser och sammanlutningar, som lämnar kostnadsfri service av humanitär art och som är befriade från skyldighet att erlägga statlig inkomstskatt, i motionen II: 1132 av herr Wiklund i Stockholm.

Enligt vår mening är en skyndsam översyn av bestämmelserna rörande arbetsgivaravgift och egenavgift behövlig. I denna bör ingå de frågeställningar som tagits upp i nyss återopade motioner. Vi förordar en riksdagsskrivelse med hemställan att Kungl. Maj:t företar en skyndsam översyn av bestämmelserna rörande arbetsgivaravgift och egenavgift samt förelägger höstriksdagen de förslag till ändringar som kan föranledas härav».

Med hänvisning till det anförda anser vi att utskottet bort hemställa,

A) att riksdagen — med avslag på förslaget till ikraftträdandebestämmelser i proposition nr 77 och på motionen I: 875 samt med bifall till motionerna I: 871 och II: 1131 samt I: 874 och II: 1127, sistnämnda fyra motioner i vad de hänvisats till bevillningsutskottet och avser ikraftträdandebestämmelserna —

1) antar det i utskottets hemställan under A 1 upptagna författningsförslaget med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft *dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och äger tillämpning på löner som utgives från och med den 1 januari 1969 och på inkomster som upptages till beskattning vid 1970 och senare års taxeringar. Inkomster som hänför sig till tiden före den 1 januari 1969 inräknas dock icke i avgiftsunderlaget. För avgift enligt 2 § beräknas för åren 1969 och 1970 preliminär avgift särskilt med ledning av arbetsgivaravgift, som enligt 5 § förordningen angående uppörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m., avlämnats för åren 1967 respektive 1968, och med tillämpning i övrigt av bestämmelserna i samma förordning. Sådan preliminär avgift påföres räkning enligt 27 § samma förordning, när 17 § förordningen ej är tillämplig.*

(Reservanternas förslag)

Denna förordning träder i kraft *vid tidpunkt som riksdagen senare bestämmer.*

2) antar det i utskottets hemställan under A 2 upptagna författningsförslaget med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

Denna lag träder i kraft *dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.*

(Reservanternas förslag)

Denna lag träder i kraft *vid tidpunkt som riksdagen senare bestämmer.*

3) antar de i utskottets hemställan under A 3 och 4 upptagna författningsförslagen med den ändringen att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i *Svensk författningssamling*.

(Reservanternas förslag)

Denna förordning träder i kraft vid tidpunkt som riksdagen senare bestämmer.

4) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t senare förelägger riksdagen förslag om sådan tidpunkt för den allmänna arbetsgivaravgiftens ikraftträdande, att ogynnsamma konsekvenser för konjunkturutvecklingen och därmed sysselsättningen inte uppkommer;

B) att riksdagen — med anledning av motionerna I: 871 och II: 1131 samt I: 874 och II: 1127, nämnda motioner såvitt här är i fråga, motionerna I: 872 och II: 1128, I: 873 och II: 1129, I: 876 och II: 1130, motionen I: 877 samt motionen II: 1132 — i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t, med beaktande av vad i motionerna anförts, företar en skyndsam översyn av bestämmelserna rörande arbetsgivaravgift och egenavgift och förelägger 1968 års höstriksdag de förslag till ändringar av bestämmelserna var- till denna översyn kan föranleda.